

**Raport z realizacji
STRATEGII ROZWOJU
POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
DO 2025 ROKU
za lata 2020 – 2023**

Część I

Matryca logiczna

WSTĘP

Strategia Rozwoju Powiatu Wołomińskiego do 2025 roku, została przyjęta Uchwałą Nr XV – 162/2016 Rady Powiatu Wołomińskiego w dniu 11.01.2016 r. Dokument zakłada monitorowanie realizacji zapisów Strategii w cyklach dwuletnich. 22.12.2016 r. Zarządzeniem 270.2016 Starosty wołomińskiego przyjęto procedurę monitorowania Strategii.

Dane zawarte w raporcie pochodzą z jednostek realizujących lub współrealizujących Strategię, które są wymienione w matrycy logicznej stanowiącej załącznik nr 1 do Procedury monitorowania Strategii Rozwoju Powiatu Wołomińskiego do 2025 roku. W oparciu o przekazane informacje powstał raport obrazujący realizację wskaźników przyjętych w Strategii. Obejmuje lata 2020-2023, gdyż z powodu pandemii oraz zbrojnym atakiem Rosji na Ukrainę i związanymi z nimi nowymi wyzwaniami dla urzędów i instytucji w 2022 r. odstąpiono od przygotowania raportu. Niniejszy dokument wskazuje zmiany, jakie nastąpiły w obszarze Powiatu Wołomińskiego w latach 2020, 2021, 2022 i 2023. Pozwala porównać zjawiska obserwowane w latach objętych poprzednimi raportami, z sytuacją w trakcie i po pandemii, a także wzmożonej emigracji Ukraińskich rodzin, jak te nieprzewidziane zjawiska wpłynęły na funkcjonowanie powiatu w części badanych wskaźników, oraz jak Powiat i mieszkańcy sobie z nimi poradzili.

Zebrany materiał i wnioski wynikające w trakcie jego przygotowania, pozwalają nakreślić ramy i kierunki działania Powiatu Wołomińskiego, na których warto koncentrować wysiłki, aby rozwój obszaru miał charakter ciągły i elastycznie dostosowywał się do coraz dynamiczniejszych przemian w otaczającym nas świecie.

Matryca logiczna

Kierunek rozwoju	Jednostka realizująca (R) Współrealizujące (W)	Mierniki osiągnięcia celu							
Cel strategiczny 1: WZMACNIANIE INNOWACYJNOŚCI I KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARCZEJ POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO			2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Kształtowanie warunków rozwoju kapitału ludzkiego	(R) Jednostki oświatowe powiatu wołomińskiego (W) Jednostki oświatowe gmin powiatu wołomińskiego Organizacje pozarządowe Przedsiębiorcy lokalni Instytucje Edukacyjne dla Dorosłych PUP	Stosunek liczby absolwentów szkół ponadgimnazjalnych z kierunków technicznych do liczby kończących kierunki humanistyczne (%)	94,08%	149,66%	135,80%	99,57%	92,97%	57,96%	
		Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu (szt.):							
		Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych	744	736	656	733	1 038	858	
		Gimnazja	2 725	2 533	-	-	-	-	
		Szkoły Podstawowe	-	2 964	2 560	2 710	3 812	3 786	
		PPP	819	628	-	-	-	-	
		CECH	54	61	36	36	46	66	
		Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu (osoba)	83	50	27	50	52	40	
Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości	(R) Powiat Wołomiński (W) Organizacje przedsiębiorców Gminy Powiatu Wołomińskiego Przedsiębiorcy lokalni PUP	Liczba wdrożonych innowacji w przedsiębiorstwach (szt.)	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	
		Wartość inwestycji w środki trwałe w tys. zł	488 510	611 499	558 438	655 942	771 600	1 143 483	
		Wartość brutto środków trwałych w posiadaniu przedsiębiorstw	6 115 092	6 297 304	6 458 994	6 909 692	7 468 280	8 351 231	
		Liczba firm noworejestrowanych w danym roku (szt.):							
		Gminy	2 142	1 888	1 161	1 210	1 141	1 184	
		BDL	3 015	3 025	2 036	2 695	2 600	2 627	
		Liczba szkoleń i poradnictwa zawodowego na temat podnoszenia kwalifikacji, wspieranie zatrudnienia i samozatrudnienia (szt.)	2 657	1 620	1 164	1 607	1 702	1 695	
Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej powiatu wołomińskiego	(R) Gminy Powiatu (W) Powiat Wołomiński Organizacje pracodawców	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych (ha)	223,90065	197,21	667,0839	310,2661	414,1911	291,5376	
		Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych (szt.)	0	3	2	3	4	25	
		Liczba w przedsięwzięć informacyjno-promocyjnych (szt.)	25	43	58	16	16	29	

Matryca logiczna „Raportu z realizacji Strategii rozwoju Powiatu Wołomińskiego do roku 2025”

Kierunek rozwoju	Jednostka realizująca (R) Współrealizujące (W)	Mierniki osiągnięcia celu							
Cel strategiczny 2: AKTYWIZACJA SPOŁECZNA I OBYWATELSKA MIESZKAŃCÓW POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO			2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	(R) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem (szt.),							
		PCPR	417	449	304	321	378	357	
		PUP	1 771	1 120	765	1 123	757	922	
	(R) Powiat Wołomiński	Gminy	3 893	3 121	2 513	2 340	2 077	1 851	
		Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (szt.)							
		PCPR	956	1 034	1 067	1 302	3 086	4 071	
(W) Powiatowy Urząd Pracy Organizacje pozarządowe Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej	Gminy	3 045	3 037	2 341	2 145	2 085	1 865		
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym (szt.)								
	PCPR	60	60	64	63	77	571		
Kształtowanie i rozwój społeczeństwa obywatelskiego	(R) Powiat Wołomiński	Gminy	3 988	3 984	4 136	3 490	3 560	3 224	
		Liczba projektów zrealizowanych w partnerstwie pomiędzy JST (szt.)	13	49	24	25	23	26	
		Liczba środków finansowych przeznaczanych na konkursy dla organizacji pozarządowych (PLN)							
(W) Gminy Powiatu Wołomińskiego Organizacje pozarządowe	Gminy	4 285 155,26	4 727 516,07	3 932 414,52	4 472 377,64	5 052 691,66	7 193 435,30		
	Powiat	2 468 185,32	2 733 001,42	2 964 650,00	3 120 725,00	3 120 725,00	3 676 353,04		

Kierunek rozwoju	Jednostka realizująca (R) Współrealizujące (W)	Mierniki osiągnięcia celu						
Cel strategiczny 3: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I TECHNICZNEJ W POWIECIE			2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rozwój infrastruktury edukacji i kultury powiatu wołomińskiego	(R) Instytucje edukacyjne i kulturalne powiatu wołomińskiego (W) Powiat Wołomiński Gminy Powiatu Wołomińskiego	Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 - dwustronna interakcja (szt.)	20	24	50	62	62	85
		Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (kWh/rok)	594 923,34	594 923,34				
		Klembów	59 672,00	73 740,00				
		Kobyłka	105 866,61	-				100
		Strachówka	556 364,00	661 694,00				
		Powiat			3 212 528	4 032 112	3 814 583	3 563 638
		Jadów				44 371	39 713	33 659
Radzymin						3 429		
Wołomin						67 408		
Zielonka			92 106	83 745	85 271	9 919		
Biblioteka Powiatowa			10 591	11 700	10 625			
Poświętne			741 635					
		Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (szt.)	6	8	8	3	4	11
		Liczba instytucji kultury objętych wsparciem (szt.)	16	18	14	14	14	18
Rozwój infrastruktury społecznej i zdrowotnej powiatu wołomińskiego	(R) Instytucje służby zdrowia powiatu wołomińskiego (W) Powiat Wołomiński Gminy Powiatu Wołomińskiego	Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (kWh/rok)	12 874	12 874				
		Kobyłka			176 416	180 641	167 119	168 880
		Radzymin						30 842
		Tłuszcz	1 463,89	1 498,77				
		DPS Radzymin	84 668	79 953	89 282	92 287	89 972	87 163
		DPS Zielonka					14 230	13 829
		Fabryczka						
Poświętne			138 231					
		Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (szt.)	0	2	1	0	3	8
		Liczba wspartych podmiotów leczniczych (szt.)	7	10	7	7	6	10
		Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (ha)	2 539,097	2 547,489	2 293,52	2 293,60	2 294,74	2 294,20

Matryca logiczna „Raportu z realizacji Strategii rozwoju Powiaty Wołomińskiego do roku 2025”

Rozbudowa i modernizacja powiatowej infrastruktury drogowej oraz poprawa powiązań komunikacyjnych powiatu wołomińskiego	(R) Powiat Wołomiński	Długość wybudowanych lub przebudowanych dróg dla rowerów (km)						
		Gminy	23,624	22,953	3,485	5,424	7,545	14,127
	(W)	Powiat	0,535	7,805	3,256	8,416	9,648	3,173
	Gminy Powiatu Wołomińskiego Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Zarząd Dróg Wojewódzkich	MZDW	0,186	3,348	8,800			
		Liczba wybudowanych lub przebudowanych obiektów "parkuj i jedź" (szt.)	2	3	2	0	2	2
		Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (km)						
Gminy		47,77	35,43	24,953	18,437	20,837	38,249	
Powiat		29,77	31,63	8,244	13,923	11,711	4,203	
	MZDW	2,625	1,375	25,209				
Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa publicznego w powiecie wołomińskim	(R) Powiat Wołomiński	Liczba wprowadzonych do użycia elementów zintegrowanego systemu wczesnego ostrzegania (szt.)	67	59	10	15	10	10
		(W)	Pojemność obiektów małej retencji (m3)	750	750	15 500	15 502	15 500
	Gminy Powiatu Wołomińskiego Policja Państwowa Straż pożarna (państwowa i ochotnicza) Organizacje pozarządowe Lasy Państwowe/Nadleśnictwa	Liczba projektów z zakresu prewencji zagrożeń (szt.)	540	398	73	185	297	404
Ochrona środowiska naturalnego	(R) Gminy Powiatu Wołomińskiego	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (szt.)	3	9	66	92	51	60
		Roczne stężenie pyłu PM10 (µg/m3)	22,5	30,5	31,09	29,39	23,83	20,68
	(W) Powiat Wołomiński	Ilość terenów przestrzeni publicznej poddanej rewitalizacji (ha)	51,51	18,125	2,7975	5,214	1,1645	5,0201

Kierunek rozwoju	Jednostka realizująca (R) Współrealizujące (W)	Mierniki osiągnięcia celu						
Cel strategiczny 4: TWORZENIE WARUNKÓW DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU FUNKCJI TURYSTYCZNEJ POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO			2018	2019	2020	2021	2022	2023
Wspieranie rozwoju turystyki w oparciu o dziedzictwo historyczne i kulturowe	(R) Powiat Wołomiński (W) Gminy Powiatu Wołomińskiego Organizacje pozarządowe Instytucje kultury Lasy Państwowe/Nadleśnictwa	Liczba obiektów kulturowych, historycznych i zabytkowych objętych wsparciem (szt.)	17	21	8	2	1	8
		Liczba osób korzystających z noclegów na terenie powiatu (szt.)	69 931	70 880	41 639	48 256	79 022	80 965
		Liczba turystów zagranicznych korzystających z noclegów na terenie powiatu (szt.)	8 955	9 430	2 930	2 592	10 387	9 943
		Liczba przedsięwzięć dotyczących informacji i promocji turystycznej w regionie (szt.)	407	302	169	163	287	379
Rozwój i poprawa stanu infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej	(R) Gminy Powiatu Wołomińskiego (W) Powiat Wołomiński Organizacje pozarządowe Przedsiębiorcy lokalni Lasy Państwowe/Nadleśnictwa	Długość odnowionych/oznakowanych szlaków turystycznych (km)	-	-	-	-	1	-
		Ilość nowo powstałych obiektów turystycznych (szt.)	7	13	1	1	1	3
		Długość nowo powstałych szlaków turystycznych (km)	2,4	0	-	-	50,5	-
		Ilość zagospodarowanych obszarów atrakcyjnych pod względem turystycznym i rekreacyjnym (ha)	2,17	10,80	1,0275	2,739	1,1645	5,8602
Zagospodarowanie potencjału przyrodniczego dla rozwoju turystyki	(R) Gminy Powiatu Wołomińskiego (W) Powiat Wołomiński Organizacje pozarządowe Organizacje zrzeszające rolników Lasy Państwowe/Nadleśnictwa	Liczba ścieżek edukacyjnych (szt.)	9	7	2	2	4	5
		Liczba gospodarstw rolnych zajmujących się produkcją ekologiczną (szt.)	3	3	6	6	6	6
		Długość zagospodarowanych cieków wodnych na organizację rekreacji wodnej (km)	0,3	0,3	0	0	0	0

Część II

Analiza wskaźników

Strategia Rozwoju Powiatu Wołomińskiego do 2025 roku przyjęta Uchwałą Nr XV – 162/2016 Rady Powiatu Wołomińskiego w dniu 11.01.2016 r. precyzuje wizję i misję Powiatu Wołomińskiego:

Wizja:

Powiat Wołomiński – zielona równina, bogata przyrodą, historią i kulturą, przyjazna mieszkańcom i przedsiębiorcom.

Misja:

Powiat Wołomiński, silny potencjałem tworzących go gmin, wspiera zrównoważony rozwój gospodarczy, społeczny i przestrzenny. Wykorzystując naturalne walory przyrodnicze, historyczne oraz kulturowe dba o rozwój turystyki.

Z przyjętej wizji wynikają cztery cele strategiczne, będące względem siebie równoważne, komplementarne i spójne.

Cel strategiczny 1: WZMACNIANIE INNOWACYJNOŚCI I KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARCZEJ POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO

Cel strategiczny 2: AKTYWIZACJA SPOŁECZNA I OBYWATELSKA MIESZKAŃCÓW POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO

Cel strategiczny 3: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I TECHNICZNEJ W POWIECIE

Cel strategiczny 4: TWORZENIE WARUNKÓW DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU FUNKCJI TURYSTYCZNEJ POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO

Realizacji celów służą sprecyzowane kierunki rozwoju. Pozwalają one określić i wyodrębnić wskaźniki w poszczególnych zakresach funkcjonowania szeroko rozumianego powiatu, obejmujących działania instytucjonalne, prywatne i gospodarcze w sferach: samorządowych, gospodarczych i społecznych.

Poniższy raport jest trzecim raportem z realizacji wskaźników przyjętych dla Strategii w okresie jej obowiązywania, ujętych w Matrycy logicznej – Część I raportu. Został przygotowany w oparciu o dane przesłane przez podmioty określone w Matrycy logicznej. Wskazuje zmiany, jakie nastąpiły na obszarze Powiatu Wołomińskiego w latach 2020-2023 na tle danych pozyskanych w latach 2016-2019.

Cel strategiczny 1: WZMACNIANIE INNOWACYJNOŚCI I KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARCZEJ POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO

Kierunek rozwoju 1: **Kształtowanie warunków rozwoju kapitału ludzkiego**

1.1.1. Stosunek liczby absolwentów szkół ponadgimnazjalnych z kierunków technicznych do liczby kończących kierunki humanistyczne (%)

Wskaźnik zależy od polityki edukacyjnej Powiatu i corocznego ustalania liczby miejsc w szkołach o danych profilach będącego odpowiedzią na zainteresowanie kierunkami kształcenia zgłaszanymi przez kandydatów do szkół ponadgimnazjalnych.

Niestety wskaźnik ten nie obrazuje pełnej sytuacji edukacyjnej i kształcenia młodzieży z terenu powiatu na poziomie ponadpodstawowym, ponieważ istnieje duża trudność pozyskania bezpośrednich danych dotyczących kierunków kształcenia wybranych przez młodzież kontynuujących edukację w szkołach znajdujących się poza terenem powiatu.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba absolwentów LO (szt.)	176	168	169	149	162	233	256	314
Liczba absolwentów techników (szt.)	249	257	328	372	220	232	238	182
Stosunek liczby absolwentów kierunków technicznych do liczby absolwentów kierunków humanistycznych (w %).	141,47	152,97	194,08	249,66	135,80	99,57	92,97	57,96

Rynek pracy i edukacji przechodzi obecnie istotne przemiany. Kształcenie ogólne przybiera obecnie formę wyraźnego profilowania kierunkującego dalszą edukację i drogę zawodową absolwenta. Oferta szkół ponadpodstawowych w powiecie jest dość dynamiczna. Kierunki kształcenia dobierane są do zapotrzebowania rynku lokalnego i regionalnego, aby przyszli absolwenci znajdowali zatrudnienie w pobliżu miejsca zamieszkania, bądź mogli kształcić się dalej w szkołach wyższych i policealnych. Przyglądając się powyższym informacjom należy mieć na uwadze wygaszenie gimnazjów i pojawienie się podwójnego rocznika w szkołach ponadpodstawowych. Nauka w technikach trwa 5 lat, zatem uczniowie kierunków technicznych z podwójnego rocznika pojawią się w zestawieniu dopiero w 2024 r., w czym można upatrywać przyczyny odwrócenia się tendencji wzrostowej notowanej w latach 2016-2019 i znaczącym jej spadku w badanym okresie 2020-2023.

1.1.2. Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu (szt.)

Kompetencje kluczowe obejmują następujące umiejętności:

1. porozumiewanie się w języku ojczystym;
2. porozumiewanie się w językach obcych;
3. kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne;
4. kompetencje informatyczne;
5. umiejętność uczenia się;

6. kompetencje społeczne i obywatelskie;
7. inicjatywność i przedsiębiorczość;
8. świadomość i ekspresja kulturalna.

Kompetencja jest kombinacją wiedzy, umiejętności i przyjmowanej postawy. Kompetencje kluczowe to umiejętności, które wspierają rozwój osobisty, włączanie w życie społeczne, aktywne obywatelstwo i możliwość znalezienia zatrudnienia. Proces kształtowania i rozwijania w sobie kompetencji kluczowych trwa przez całe życie i nigdy się nie kończy.

Każdy etap edukacji ucznia zakończony pozytywnym wynikiem oznacza, że nabył także kompetencje kluczowe w stopniu odpowiadającym ocenie uzyskanej w końcowej klasyfikacji etapu edukacji. Strategia nie wskazuje jakiego programu dotyczy miernik, stąd problem z pozyskaniem porównywalnych danych i interpretacją wskaźnika. Do roku 2019 gminy podawały liczbę absolwentów szkół podstawowych i gimnazjalnych. Reforma edukacji spowodowała wygaszenie gimnazjów, zaś ich uczniowie zostali „wcieleni” do szkół podstawowych. Spowodowało to zawirowania w liczebności roczników. Gminy podając liczbę absolwentów szkół na potrzeby raportu, odniosły się do liczby absolwentów szkół podstawowych, natomiast powiat do liczby absolwentów szkół ponadgimnazjalnych: branżowych, technicznych i ogólnokształcących.

Liczba dzieci biorących udział w zajęciach Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych obejmuje w większości dzieci wliczane w kategorii szkół podstawowych i gimnazjów, jednakże postrzegając problem jako usługi rozwoju kompetencji kluczowych, należy traktować je osobno, gdyż wskazują na potrzebę dodatkowego wsparcia zgłaszaną w tej grupie wiekowej. Wszystkie poradnie zgodnie stwierdziły, iż nie realizują programu zwiększającego kompetencje kluczowe wśród swoich klientów. Może być to spowodowane niedoprecyzowaniem wskaźnika i brakiem wytycznych, jaki program jest w odniesieniu do PPP najistotniejszy, i którą grupę klientów brać pod uwagę.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kształcenie podstawowe	Dane dot. gimnazjów-				Dane dot. szkół podstawowych			
	825	787	2725	2964+2533	2560	2710	3812	3789
Dane z PPP		994	819	628				
LO Marki	25	21	31	31	62	70	98	87
Cech Rzemiosł i Przedsiębiorczości			54	61	36	36	46	66
Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych	506	497	744	736	656	733	1038	858

Istotnym czynnikiem rozwoju społecznego jest to, by zaliczenie przedmiotów wiążących się z kompetencjami kluczowymi przyjmowało poziom wyższy niż najniższy dopuszczający. Im większa jest samodzielność i biegłość uczniów w dziedzinach kluczowych, tym szersze mają szanse na rozwój osobisty w kierunku zawodowym i społecznym. Nie mamy bezpośrednich informacji o ścieżkach rozwoju uczniów uczęszczających do szkół ponadpodstawowych znajdujących się poza granicami powiatu wołomińskiego, a są to informacje istotne, gdy porównamy liczbę absolwentów szkół podstawowych i ponadpodstawowych znajdujących się na naszym obszarze. Ponad 70% absolwentów szkół podstawowych kontynuuje edukację poza obszarem powiatu wołomińskiego.

1.1.3. Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu (osoba)

Strategia nie precyzuje o jaki program chodzi i jaki zakres kwalifikacji i kompetencji. Przyjęto do analizy wszystkie formy wsparcia udzielane przez PUP, ponieważ podnoszenie kwalifikacji ma na celu poprawę sytuacji osobistej na rynku pracy i powiązaną z tym poprawę warunków życia materialnych i bytowych.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Dane PUP	727	467	83	50	27	50	52	40

W analizowanym okresie w 2020 r. można zaobserwować gwałtowny spadek liczby osób korzystających z form wsparcia oferowanych przez PUP. Ma to najprawdopodobniej związek z ogłoszonym stanem pandemii i ograniczeniami nałożonymi na społeczeństwo. W latach 2021 i 2022 r., zapotrzebowania na usługi PUP utrzymuje się na poziomie zbliżonym do tego z 2019 r., gdyż wiele osób po pandemii, aby pozostać na rynku pracy musiało uzyskać nowe umiejętności. Tak samo osoby przybyłe w 2022 r. z terenu Ukrainy, poszukiwały wsparcia i pomocy w znalezieniu zatrudnienia w Polsce. Spadek wskaźnika w 2023 r. daje nadzieję na rozpoczęcie tendencji spadkowej związanej z osiągnięciem niskiego poziomu bezrobocia w powiecie. Można to powiązać z wyjątkowo dobrą sytuacją na rynku pracy, gdzie odnotowano bardzo niskie bezrobocie (5,8% w 2023 r.) i niedobory pracowników w wielu branżach. Pozwalało to wielu osobom na znalezienie zatrudnienia, a tym samym wpłynęło na zmniejszenie potrzeb w zakresie uzyskiwania nowych kwalifikacji oraz kompetencji.

Porównując lata poprzednie oraz badany okres, można zaobserwować zdecydowanie mniejszą liczbę osób, które skorzystały ze wsparcia oferowanego przez PUP, aby uzyskać lub podnieść swoje kwalifikacje. Reasumując w latach 2016-2017 liczba osób korzystających z pomocy PUP wyniosła 1194, w latach 2018-2019 były to 133 osoby, w latach 2020-2021 77 osób, w latach 2022-2023 92 osoby.

Kierunek rozwoju 2: Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości

1.2.1. Liczba wdrożonych innowacji w przedsiębiorstwach (szt.)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Wartość inwestycji w środki trwałe w tys. zł	1 125 990	463 468	488 510	611 499	558 438	655 942	771 600	1 143 483
Wartość brutto środków trwałych w posiadaniu przedsiębiorstw w tys. zł	5 495 266	5 540 019	6 115 092	6 297 304	6 458 994	6 909 692	7 468 280	8 351 231

Niestety ani gminy ani powiat nie gromadzą informacji w takim zakresie, stąd brak danych pozyskanych w sposób bezpośredni. Dane ogólne dla całego powiatu można pozyskać z Banku

Danych Lokalnych prowadzonego przez Główny Urząd Statystyczny będący największą w Polsce bazą danych o gospodarce, społeczeństwie i środowisku. BDL gromadzi informacje na poziomie powiatu w zakresie **wartości inwestycji przedsiębiorstw w środki trwałe**. Nie ma natomiast wskazania na innowacyjny charakter tych przedsięwzięć. Wartość inwestycji w środki trwałe w 2020 r. kształtująca się na poziomie 558 438 tys. zł wykazuje blisko 9 % spadek względem roku poprzedniego i ponad 50-cio procentowy względem roku bazowego 2016, w którym wartość ta kształtowała się na poziomie 1 125 990 zł. Powyższe dane pozwalają przyjąć założenie, iż spadek środków przeznaczonych na inwestycje wiąże się z sytuacją geopolityczną związaną z wybuchem pandemii w 2020 r. Niska stopa inwestycji prywatnych może wynikać m.in. z nadreprezentacji w naszej gospodarce mikrofirm i samozatrudnienia, w ramach których inwestycje są niewielkie. Do wzrostu przeciętnego rozmiaru firm potrzebna jest presja konkurencyjna, która zmuszałaby słabe firmy do rozwoju, albo je eliminowała. Gospodarka w ostatnim okresie jest nakierowana na mikrofirmy i samozatrudnienie, a nie firmy średnie i duże, które relatywnie więcej inwestują. Dane te będą bazą porównawczą dla lat następnych i pozwolą uzyskać obraz zmian i tendencji zachodzących w tej sferze na obszarze powiatu.

1.2.2. Liczba firm nowo rejestrowanych w danym roku (szt.)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba firm nowo rejestrowanych wg gmin	2 200	2 100	2 142	1 888	1161	1210	1141	1184
Wg BDL	2 481	2 707	3 015	3 025	2 036	2 695	2 600	2 627

Dane zebrane bezpośrednio z gmin, niestety nie pokazują rzeczywistego obrazu sytuacji gospodarczej. Część gmin podała informacje dotyczące podmiotów dokonujących rejestracji przez urząd, natomiast część wskazała, że różne kanały rejestracji nowych przedsiębiorstw wyklucza podanie miarodajnych danych i nie podała żadnych informacji. Wynika to z faktu, iż wpisy do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej mogą być dokonywane poprzez urząd, ale także listownie lub elektronicznie bezpośrednio do CEIDG, zaś działalność gospodarczą, którą będzie się prowadziło na terenie wybranej gminy, można otworzyć w dowolnym urzędzie gminnym znajdującym się na terenie Polski.

Kolejnym aspektem, na który należy zwrócić uwagę, a który nie jest gromadzony przez gminy, jest forma prowadzenia działalności gospodarczej. Przedsiębiorstwa takie jak jednoosobowe działalności gospodarcze oraz spółki cywilne podlegają rejestracji w systemie Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Natomiast firmy, które posiadają własną osobowość prawną, podlegają rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym, w którym dokonywane są wpisy podmiotów gospodarczych takich jak: spółki jawne, spółki partnerskie, spółki komandytowe, spółki komandytowo-akcyjne, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki akcyjne.

Dane przekazane przez część gmin: Dąbrówka, Klembów, Kobyłka, Marki, Poświętne, Radzymin, Tłuszcz, Ząbki wskazują na pozorną stagnację w liczbie nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw.

Pogląd na sytuację rzeczywistą dają informacje pozyskane z BDL, które pozwalają zaobserwować wpływ pandemii na liczbę nowych podmiotów na rynku, która po stopniowym wzroście w latach

2016-2019 spada o ponad 30 % w roku 2020, aby w kolejnych latach utrzymywać się na zbliżonym poziomie.

W tabeli poniżej przedstawiona została procentowa tendencja zmian liczby nowo rejestrowanych firm na przestrzeni lat 2016-2023.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba firm nowo rejestrowanych wg gmin	2 200	-4,5%	+2,0%	-11,86%	-38,50%	+4,22%	-5,70%	+3,77%
Wg BDL	2 481	+9,1%	+11,38%	+0,33%	-32,69%	+32,36%	-3,52%	+1,04%

Warto mieć na uwadze oba te wskazania, gdyż dane przedstawione bezpośrednio przez gminy, sygnalizują zmiany na rynkach lokalnych, wśród społeczności lokalnej i jej bezpośrednio dotyczące.

1.2.3. Liczba szkoleń i poradnictwa zawodowego na temat podnoszenia kwalifikacji, wspieranie zatrudnienia i samozatrudnienia (szt.)

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1 079	839	2 657	1 620	1 164	1 607	1 702	1 695

Dane do wskaźnika pozyskiwane są z Powiatowego Urzędu Pracy oraz CECH-u Rzemiosł i Przedsiębiorczości w Wołominie. Po wyraźnym wzroście w roku 2018 wskaźnik ten obrazuje znaczny spadek liczby udzielonych świadczeń w zakresie szkoleń i poradnictwa zawodowego w latach 2019 i 2020. W roku 2020 może to być powiązane z pandemią Covid-19, kiedy to lockdowny i zamknięcia w różnych branżach oraz obawa przed zarażeniem i dystrybucją wirusa na domowników i bliskich znacząco wpłynęły na aktywność zawodową społeczeństwa. W 2021 roku widać zmianę względem roku początkowego pandemii, która utrzymała się na zbliżonym poziomie w latach następnych. Nie widać natomiast istotnej zmiany liczby udzielonych szkoleń i porad spowodowanej napływem emigrantów z Ukrainy w 2022 r.

Kierunek rozwoju 3: Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej powiatu wołomińskiego

1.3.1. Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych (ha)

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
453	462	223	197	667	310	414	291

W badanym okresie dane zostały podane przez 6 gmin: Dąbrówka, Klembów, Kobyłka, Radzymin, Wołomin, Ząbki. Wskaźnik ten jest trudny do oszacowania, zwłaszcza w przypadku dość powszechnego w powiecie braku planów zagospodarowania terenów gmin. O ile w miastach większość terenów jest objętych planami przestrzennymi, o tyle w gminach wiejskich i na obszarach pozamiejskich, plany tworzy się na potrzeby konkretnych zadań, często związanych z infrastrukturą społeczną m.in. budowa drogi, oczyszczalni itp., tylko dla wybranych obszarów. Należy zaznaczyć, że samorzady nie dysponują dużym arealem, który można przygotować i przeznaczyć pod inwestycje. Tereny w większości znajdują się w rękach prywatnych. Białe plamy na mapach zagospodarowania przestrzennego są obszarami, które mogą, ale też nie muszą być terenami

inwestycyjnymi. Wiele zależy od inwencji posiadaczy terenu i ich ewentualnych zamiarów względem nich. Brak regulacji dotyczących terenów nie objętych planami miejscowymi, negatywnie wpływa na ich atrakcyjność inwestycyjną dla przedsiębiorców, którzy poszukują obszarów gotowych do podjęcia działań, wyposażonych w pełen zakres infrastruktury oraz mających zgodę społeczną na przyszłe funkcje inwestycyjne.

Niestety analizując badany okres na przestrzeni wszystkich posiadanych danych, można zaobserwować, że w latach 2020-2023 powierzchnia przygotowana pod inwestycje zmniejszyła się z 667 ha w 2020 do 291 ha w 2023 r. Widoczne zmniejszenie może wynikać z ograniczonych terenów znajdujących się w posiadaniu gmin, które przygotowały pełen zasób i nie są już w stanie pozyskiwać nowych terenów, a także ubytek w tym zakresie może oznaczać stopniowe udostępnianie obszarów inwestorom. Należy tu zwrócić uwagę na niedoskonałość wskaźnika, który nie precyzuje czy gminy podają w kolejnych latach nowo przygotowane tereny, czy corocznie wskazują powierzchnię dostępną pod nowe inwestycje.

1.3.2. Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych (szt.)

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
5	10	0	3	2	3	4	25

W analizowanym okresie można zaobserwować wzrost liczby inwestycji na przygotowanych terenach inwestycyjnych. Okres pandemii wpłynął na stagnację tempa nowych przedsięwzięć na tych obszarach. W latach 2019-2022 kształtował się na poziomie 3-4 inwestycje rocznie. Natomiast w 2023 r. liczba inwestycji gwałtownie wzrosła do 25, z czego 17 z nich miało miejsce w gminie Dąbrówka, 5 w Radzyminie, 3 w Kobyłce. Gminy te przygotowały też znaczny obszar pod inwestycje.

Ciężko wnioskować co jest czynnikiem wpływającym na nagły wzrost inwestycji w 2023 r., zwłaszcza na terenie Dąbrówki. Jednak pewnym jest, iż odpowiednie przygotowanie planów miejscowych, rozbudowa sieci infrastruktury drogowej i komunikacyjnej oraz mediów, są elementami wpływającymi na zainteresowanie podmiotów konkretnymi lokalizacjami i budową swoich siedzib i filii w tym miejscu. Większość z tych czynników leży w gestii samorządów, dlatego też dbałość o zrównoważony rozwój terenów i powiązanej z nimi infrastruktury może znacząco wpłynąć na liczbę nowych przedsięwzięć na naszym terenie.

1.3.3. Liczba przedsięwzięć informacyjno-promocyjnych (szt.)

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
203	184	25	43	58	16	16	29

Wskaźnik nie precyzuje czy mowa o przedsięwzięciach skierowanych tylko do potencjalnych inwestorów i przedsiębiorców, czy także do wszystkich potencjalnych nabywców usług oferowanych na terenie powiatu, np. turystów, gości przyjezdnych. Jedynie umieszczenie go w kategorii sąsiadującej z nowymi terenami inwestycyjnymi i liczbą inwestycji na nich umieszczonych prowadzi do wniosku, że najprawdopodobniej chodzi o działania skierowane do potencjalnych inwestorów.

W pierwszych latach realizacji strategii obserwowana była znacząca zmiana liczby przedsięwzięć, z 203 do 43. Następnie w latach objętych obecnym badaniem, widać znaczący spadek liczby działań promocyjnych. Może to wynikać ze spowodowanym pandemią spadkiem inicjatyw gospodarczych i liczby nowo rejestrowanych podmiotów. Nie można też wykluczyć wpływu wielkości dostępnych terenów inwestycyjnych, które nie zawsze odpowiadają potencjalnym inwestorom.

Cel strategiczny 2: AKTYWIZACJA SPOŁECZNA I OBYWATELSKA MIESZKAŃCÓW POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO

Kierunek rozwoju 1: **Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu**

2.1.1. Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem (szt.)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
PCPR	450	366	417	449	304	321	378	357
PUP	b.d.	b.d.	1 771	1 120	765	1 123	757	922
Gminy OPS	b.d.	3 573	3 893	3 121	2 513	2 340	2 077	1 851
Stopa bezrobocia w powiecie w grudniu danego roku [wg PUP w Wołominie]	11,2%	8,4%	7,4%	6,4%	8,0%	7,5%	6,5%	5,8%

Wskaźnik nie podlega zsumowaniu, gdyż może dublować liczbę osób, które mogą być ujmowane równoległe przez PCPR, OPS i PUP. Wskazuje na liczbę osób objętych wsparciem. Wskaźnik nie wyszczególnia czy jest to wsparcie edukacyjne mające na celu zwiększenie motywacji do szukania zatrudnienia i poprawy swojej sytuacji, czy jest to wsparcie bytowe.

Pomimo niepełnych informacji podawanych w poprzednich okresach badawczych, przekazane dane pozwalają zaobserwować iż wskaźnik ten pomimo wahań, powoli się zmniejsza. Znacząco spada liczba osób objętych wsparciem świadczonym przez Gminy. Widać też zmiany liczby osób wspieranych przez PUP. Warto zauważyć, iż w całym okresie funkcjonowania strategii i badania wskaźnika, znacząco spadła stopa bezrobocia w powiecie wołomińskim. Widać tu nieznaczny wzrost w okresie pandemii, ale gdy sytuacja epidemiologiczna wróciła do poziomu z końca 2019 r. bezrobocie znów zaczęło spadać. Spadek stopy bezrobocia pociąga za sobą pomniejszanie się liczby osób potrzebujących wsparcia bytowego, motywacyjnego oraz edukacyjnego, świadczonych przez PCPR, OPSy i PUP. Tendencja ta jest korzystna dla społeczeństwa i pożądana jest utrzymanie jej w przyszłości.

2.1.2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (szt.)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
PCPR	946	913	956	1 034	1 067	1 302	3 086	4 071
Gminy OPS	bd	2 206	3 045	3 037	2 341	2 145	2 085	1 865

Strategia niestety nie precyzuje jakiego typu jest to program i jakiego typu wsparcie beneficjenci w nim otrzymują, ani też nie konkretyzuje jaki efekt to wsparcie ma dać. W przeciwieństwie do poprzednich okresów badawczych, w latach 2020-2023 widać spadek liczby wspieranych w ramach programu przez OPSy. Natomiast notowany jest znaczący wzrost liczby osób wspieranych przez PCPR.

Tendencja spadkowa wykazywana przez OPSy wydaje się być bezpośrednio powiązana z danymi wykazywanymi przez nie oraz PUP w ramach wskaźnika **Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem (szt.)**. Wiadomo, że brak zatrudnienia oraz bierność zawodowa znajdują się wśród głównych przyczyn ubóstwa i trudnej sytuacji materialnej dotyczącej społeczeństwa. Gdy bezrobocie maleje zmierzając do poziomu bezrobocia naturalnego, sytuacja bytowa i zawodowa mieszkańców powiatu będzie ulegała poprawie. Zmniejszać się będzie także zagrożenie wykluczeniem społecznym, które ma wpływ na umiejętność radzenia sobie w niesprzyjających okolicznościach. Inną grupą są podopieczni PCPRu, którą w znacznej części stanowią osoby z niepełnosprawnościami. Wzrost wskazany przez PCPR wynika w dużej mierze z większej świadomości o możliwych formach wsparcia i pomocy dla osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów, świadczonych przez PCPR.

2.1.3. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym (szt.)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
PCPR	55	55	60	60	64	63	77	571
Gminy OPS	Bd	3 011	3 988	3 984	4 136	3 490	3 560	3 224
Zmiana procentowa rok do roku		3 066	+32,03%	-0,10%	+3,86%	-15,40	+2,36%	+4,34%

Strategia nie precyzuje jakiego typu są to usługi i jakie wsparcie mają beneficjenci otrzymać, ani jaki efekt to wsparcie ma dać. Nie wiadomo też czy dotyczy wszystkich grup społecznych wymagających wsparcia. W badanym okresie PCPR wykazał istotny wzrost liczby osób objętych pomocą w 2023 r. Najpewniej wynika to ze zmiany oferty PCPR, która umożliwia pomoc szerszej grupie społeczeństwa. Także wprowadzenie świadczenia wspierającego pociąga za sobą zmianę liczby osób zgłaszających się do PCPR. Analizując poprzednie lata w gminach do roku 2020, odnotowywano wzrost liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym do poziomu 4 136. Od 2021 r. liczba ta stopniowo się zmniejsza i w 2023 r. wynosi 3 224. Spadek w badanym okresie wyniósł ponad 21,55 %.

Przegląd trzech powyższych wskaźników kształtujących kierunek rozwoju „Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu” obejmuje dane przekazane z PCPR, PUP i OPS-ów. W oparciu o zmiany notowane w ramach liczby osób biernych zawodowo można przyjąć, iż zmniejszające się bezrobocie prowadzi do pozytywnego efektu jakim jest coraz mniejsza liczba osób korzystających z form wsparcia świadczonych przede wszystkim przez OPSy. Można posunąć się do wniosku, iż wykluczenie społeczne ma główną przyczynę w braku zatrudnienia, a co za tym idzie – braku źródła dochodu pozwalającego na zaspokajanie potrzeb życiowych.

Kierunek rozwoju 2: **Kształtowanie i rozwój społeczeństwa obywatelskiego****2.2.1. Liczba projektów zrealizowanych w partnerstwie pomiędzy JST (szt.)**

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
9	15	13	49	24	25	23	26

Wskaźnik ten, informuje nas o wyraźnej chęci gmin do współpracy w zakresie realizacji zadań, mimo, że często bywa to trudne, ale jak widać nie jest niemożliwe do wykonania. O ile łatwiejsza współpraca wydaje się przy dwóch samorządach, o tyle przedsięwzięcia 3 lub więcej jednostek zdarzają się rzadziej. W porównaniu do lat 2016-2019 wskaźnik w analizowanym okresie wykazuje zbliżony poziom z małą tendencją wzrostową. Partnerstwa zawierane pomiędzy JST nie odnotowały wpływu pandemii ani sytuacji związanej z agresją Rosji w Ukrainie. Najpewniej dotyczą zadań wewnętrznych, należących do zadań stale realizowanych na poziomie samorządów. Strategia nie precyzuje czy analizujemy wszystkie przedsięwzięcia sformalizowane dokumentem „porozumienie” czy także wzajemne dotacje na realizację wspólnego celu np. inwestycji drogowej. Jednakże wysoki poziom wskaźnika i jego wzrost w kolejnych latach jest czynnikiem wysoce pożądanym, gdyż w obecnym okresie programowania środków zarówno unijnych jak i krajowych punktowane są projekty oparte na współpracy samorządów w zakresie zaspokojenia takich samych potrzeb na większym obszarze.

2.2.2. Liczba środków finansowych przeznaczanych na konkursy dla organizacji pozarządowych (PLN)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gminy	3 883 781	3 926 124	4 285 155	4 727 516	3 932 414	4 472 372	5 052 691	7 193 435
Powiat	1 983 451	2 124 631	2 468 185	2 733 001	2 964 650	3 120 725	3 120 725	3 676 353

Informacje podane przez Gminy na przestrzeni wszystkich lat monitorowania strategii wskazują na wzrost wskaźnika, a tym samym pokazują, że gminy coraz chętniej angażują do realizacji zadań organizacje pozarządowe i społeczne, aktywizując i angażując tym samym mieszkańców do aktywnego uczestnictwa w kształtowaniu otoczenia, wydarzeń, itp. W badanym okresie 2020-2023 wyraźnie widać wpływ pandemii w 2020 r. na poziom środków przeznaczanych przez gminy na współpracę z organizacjami pozarządowymi. Wspierają tym samym rozwój społeczeństwa obywatelskiego mającego wpływ na otaczającą je najbliższą codzienną rzeczywistość. Niezależnie czy są to duże inicjatywy jak budżety obywatelskie, czy mniejsze w formie otwartych konkursów ofert dla organizacji pozarządowych, są to działania niezbędne dla stworzenia pola bezpośredniej współpracy samorządów z mieszkańcami. Powiat także zwiększył środki na realizację zadań w ramach konkursów dla organizacji pozarządowych. Porównując badany okres jest to wzrost o 24% na przestrzeni czterech lat. Należy podkreślić, że sytuacja geopolityczna nie wywarła znaczącego wpływu na działania powiatu w tym zakresie. Porównując cały okres 2016-2023 jest to wzrost nominalny o ponad 85%. Nawet urealnijając powyższe kwoty o inflację, przedstawione dane potwierdzają rozwój zakresu współpracy z sektorem niepublicznym, obrazujący coraz większe zaangażowanie społeczeństwa w sprawy bezpośrednio go dotyczące. Jest to tendencja wysoce pożądana i należy utrzymać ją w latach następnych.

Cel strategiczny 3: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I TECHNICZNEJ W POWIECIE

Kierunek rozwoju 1: **Rozwój infrastruktury edukacji i kultury powiatu wołomińskiego**

3.1.1. Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 - dwustronna interakcja (szt.)

Aby spełnić wymagania dla tego poziomu dojrzałości, konieczne jest, udostępnienie na publicznie dostępnej stronie internetowej formularzy do wypełnienia, zapewnienie uwierzytelnienia w systemie teleinformatycznym obywatela lub przedsiębiorcy, umożliwienie wszczęcia sprawy (usługi) drogą elektroniczną rozumiane jako złożenie wniosku w postaci elektronicznej wraz z wymaganymi załącznikami. Dopuszczalne jest również dokonywanie płatności w postaci elektronicznej.

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
18	19	20	24	50	62	62	85

W badanym okresie tylko Klembów, Marki, Radzymin, Wołomin i Zielonka wykazały nowe usługi publiczne o stopniu dojrzałości 3 względem poprzedniego okresu badawczego. Ze względu na stałą liczbę w Markach (2 szt.), i Zielonce (9 szt.) w ostatnich trzech latach, można przyjąć założenie, że gminy wykazują sumaryczną liczbę świadczonych usług on-line w danym roku. Wśród instytucji powiatowych jedynie Fabryczka wykazuje usługę świadczoną w ten sposób. Pomimo niedoskonałości wskaźnika, zauważalny jest znaczący wzrost usług on-line w Klembowie, Zielonce i przede wszystkim w Wołominie, który generuje ponad 60% wszystkich wskazań w analizowanym okresie.

Wzrost ten nie dziwi, zwłaszcza w obliczu pandemii i wprowadzanych lock downów i obostrzeń, ponieważ dostęp do usług świadczonych drogą elektroniczną był wysoce pożądanym przez mieszkańców. Konieczność świadczenia usług on-line przyspieszyło prace nad udostępnianiem kolejnych zakresów usług o stopniu dojrzałości 3, zarówno na poziomie lokalnych usług, jak i usług krajowych.

Poniższa tabela przedstawia przyrost liczby usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 - dwustronna interakcja, w kolejnych latach.

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
18	+1	+1	+4	+26	+12	+0	+23

3.1.2. Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (kWh/rok)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Klembów			594 923	594 923				
Kobyłka			59 672	73 740				
Strachówka			105 866					100
Powiat			887 293	1 120 816				
Jadów						44 371	39 713	33 659
Poświętne					741 635			
Radzymin					3 121 528	4 032 112	3 8145 83	3 563 638
Wołomin								3 429
Zielonka					92 106	83 745	85 271	67 408
Biblioteka powiatowa					10 591	11 700	10 625	9 919

Wskaźnik ze względu na brak wytycznych dla podmiotów, które o niego zapytano przedstawiany jest w różnych ujęciach. Jednak nawet ta różnorodność pozwala zaobserwować zmniejszające się zużycie w kolejnych latach objętych badaniem. Podane wartości świadczą o tym, iż polityka zmniejszania wykorzystania energii pierwotnej w budynkach użyteczności publicznej świadczących usługi edukacyjne i kulturalne nie jest jeszcze powszechnie stosowana, a powiat, gminy i zarządcy obiektów nie prowadzą statystyk i analiz w tym kierunku. Tendencją pożądaną jest stosowanie rozwiązań dążących do ograniczania zużycia energii wraz z rozwojem i dostępnością technologii energooszczędnych oraz instalowania systemów zarządzania energią. Wiąże się to z koniecznością przeprowadzania analiz zasadności podejmowanych modernizacji, zwłaszcza w przypadku korzystania ze środków zewnętrznych, a tym samym prognozowania i potem gromadzenia danych w tym zakresie.

3.1.3. Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (szt.) (edukacja i kultura)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Dąbrówka					0	0	0	5
Jadów					0	1	0	1
Klembów					0	2	0	1
Poświętne					0	0	2	2
Radzymin					6	0	0	1
Strachówka					0	0	1	
Wołomin					2	0	1	1
Razem					1	16	6	8

W porównaniu do poprzedniego okresu badawczego w 2021 r. widoczny jest wyraźny spadek w liczbie inwestycji polegających na energetycznej modernizacji budynków edukacji i kultury. Może być to związane ze stanem pandemii i ograniczeniem ilości podejmowanych działań, co rozciąga się także na rok 2021, a także wygaszaniem części programów umożliwiających pozyskiwanie środków zewnętrznych na modernizacje energetyczne. Wskaźnik obrazuje, iż pomimo faktu, że gminy nie skupiają się na badaniu i obliczaniu poziomu zmniejszenia zużycia energii, a ilość inwestycji spada, to pomimo wszystko podejmowane są działania mające na celu zmniejszenie tego zapotrzebowania. Jest to bardzo pozytywne i pożądane zjawisko, gdyż kompleksowa modernizacja energetyczna budynków wpłynie na ograniczenie emisji szkodliwych pyłów do atmosfery, oraz przyczyni się do ograniczenia kosztów ponoszonych na zapewnienie energii i ciepła w budynkach administracji publicznej, infrastruktury edukacji i kultury.

3.1.4. Liczba instytucji kultury objętych wsparciem (szt.)

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
9	13	16	18	14	14	14	18

Strategia nie podaje jakie wsparcie jest tu istotne. Czy wsparcie to ma obejmować środki od organu prowadzącego, czy pozyskane środki zewnętrzne z różnych źródeł, czy środki od sponsorów, itp. Wskaźnik w latach poprzedzających raport wykazywał wzrost. W 2020 r jest to 14 wspartych obiektów. Spadek ten można powiązać z wybuchem pandemii i ograniczeniami nałożonymi na społeczeństwo związane z uczestnictwem w różnego typu aktywnościach. Poziom ten utrzymał się przez 3 lata, zaś w 2023 r. odnotowano wzrost. Wiadomo także, że liczba instytucji tego typu na obszarze powiatu wołomińskiego jest stała bądź podlega nieznacznym i rzadkim zmianom. Zatem określenie liczby instytucji określi maksymalną możliwą do osiągnięcia wartość wskaźnika. Warto przyrzeć się także wsparciu, czy jest ono stałe, czy tylko na pojedyncze inicjatywy, a także czy to tylko środki własne samorządów czy również środki zewnętrzne i jaką wartość dają w przeliczeniu na mieszkańca gminy/powiatu.

Kierunek rozwoju 2: **Rozwój infrastruktury społecznej i zdrowotnej powiatu wołomińskiego**

3.2.1. Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (kWh/rok)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kobylka			12 874,00	12 874,00				
Radzymin					176 416	180 641	167 119	168 880
Thuszcz							70%	30 842
DPS Radzymin			1 463,89	1 498,77				
DPS Zielonka			84 668,00	79 953,00	89 282	92 287	89 972	87 163
Poświętne					138 231			
PCK Fabryczka							14 230	13 829

Dane podane w tak różnorodny sposób przez gminy oraz jednostki powiatowe świadczą o tym, iż podobnie jak przy budynkach edukacyjnych i kulturowych, polityka zmniejszania wykorzystania energii pierwotnej w budynkach użyteczności publicznej świadczących usługi społeczne i zdrowotne nie jest powszechnie stosowana, a gminy czy jednostki nie prowadzą statystyk i analiz w tym kierunku. Tendencją pożądaną jest stosowanie rozwiązań dążących do ograniczania zużycia energii wraz z rozwojem i dostępnością technologii energooszczędnych i stosowania systemów zarządzania energią. Wydaje się niezbędne doprecyzowanie nazwy wskaźnika i źródeł pochodzenia danych do jego analizy, abyśmy mieli prawdziwy obraz zagadnienia. Warto dodać, iż zmniejszenie zapotrzebowania energetycznego jest najwyraźniej widoczne w przypadku zrealizowania przedsięwzięć termomodernizacyjnych, które to w wielu instytucjach były przeprowadzane w latach ubiegłych, wykonanych jeszcze przed okresem monitorowania strategii. Oznacza to, że w wielu przypadkach nie będzie obserwowane zmniejszenie zużycia energii, a raczej drobne wahania wokół osiągniętego już poziomu.

3.2.2. Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (szt.) (infrastruktura społeczna i zdrowotna)

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	2	0	2	1	0	3	8

W okresie objętym badaniem odpowiedź została udzielona tylko przez gminy Dąbrówka, Klembów Radzymin, Strachówka, Poświętne i Tluszcz. Należy mieć na uwadze fakt, że budynki opieki zdrowotnej lub domów opieki dla seniorów w dużej mierze stanowią własność prywatną, dlatego przeprowadzane tam remonty i modernizacje energetyczne nie są rejestrowane przez gminy jako inwestycje energooszczędne dające wymierny efekt ekologiczny. Warto dodać, iż zmniejszenie zapotrzebowania energetycznego w budynkach infrastruktury społecznej i zdrowotnej, będących w posiadaniu samorządów, było najwyraźniej widoczne w przypadku przedsięwzięć termomodernizacyjnych przeprowadzonych w latach poprzedzających powstanie obecnej wersji strategii. Oznacza to, iż w wielu przypadkach nie będzie obserwowane zmniejszenie zużycia energii, ani wzrost liczby modernizowanych budynków, a jedynie drobne zmiany wokół osiągniętego już wcześniej poziomu.

3.2.3. Liczba wspartych podmiotów leczniczych (szt.)

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
6	11	7	10	7	7	6	10

Strategia nie precyzuje o jakim wsparciu mowa, czy tylko ze strony organu założycielskiego, czy wsparcia gmin skierowanego do podmiotów powiatowych, czy także wsparcia ze strony inwestorów i partnerów prywatnych współpracujących z gminami w zakresie zapewnienia usług zdrowotnych, bądź pozyskanych środków zewnętrznych na rozwój świadczonych usług. Warto jednak zauważyć, że wzrost wskaźnika jest wielce pożądanym w każdej formie i wskazuje na coraz większą uwagę, jaką gospodarze gmin i powiatu przykładają do roli podmiotów leczniczych w codziennym życiu mieszkańców. Wspieranie ich i dbałość o jakość świadczonych usług jest wysoce niezbędne i pożądanym, aby zaspokoić potrzeby stale rosnącej rzeszy mieszkańców powiatu.

3.2.4. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (ha)

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
256,45	1 293,26	2 539,10	2 547,49	2 293,52	2 293,60	2 294,74	2 294,20

Wskaźnik podany przez 7 gmin z czego 5 z nich podała powierzchnię całkowitą ujętą w Lokalnych Programach Rewitalizacji. Jedynie gminy Tłuszcz i Zielonka podały faktyczną powierzchnię obszarów objętych rewitalizacją w kolejnych badanych latach. Informacje oparte na zaplanowanych w dokumentach obszarach wskazanych do objęcia rewitalizacją, pokazują, że zadanie to nie jest najważniejsze w hierarchii wykonania przez samorządy. Brak istotnych zmian w podanych powierzchniach informuje nas, iż działanie te są dopiero na etapie koncepcyjnym. Plany zakładają kompleksową rewitalizację obszarów zdegradowanych i muszą przede wszystkim pobudzać aktywność środowisk lokalnych oraz stymulować współpracę na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego, a także przeciwdziałać zjawisku wykluczenia w obszarach zagrożonych patologiami społecznymi. Działania te w efekcie przyczyniają się do ożywienia rewitalizowanych obszarów, nadania im nowych funkcji, podniesienia ich atrakcyjności, co w konsekwencji powiązane jest ze zwiększeniem zainteresowania tymi obszarami okazywanym przez mieszkańców oraz turystów i inwestorów.

Kierunek rozwoju 3: **Rozbudowa i modernizacja powiatowej infrastruktury drogowej oraz poprawa powiązań komunikacyjnych powiatu wołomińskiego**

3.3.1. Długość wybudowanych lub przebudowanych dróg dla rowerów (km)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gminy	6,738	7,950	23,624	22,953	3,485	5,424	7,545	14,127
Powiat	bd	bd	0,535	7,805	3,256	8,416	9,648	3,173
MZDW	0,799		0,186,	3,348	8,800			

Odpowiedzi z Wydziału Dróg Powiatowych oraz gmin: Kobyłka, Radzymin, Wołomin i Ząbki. W poprzednich okresach badawczych ilość nowopowstałych i przebudowanych dróg dla rowerów w latach 2016-2019 to ponad 61 km. W badanym okresie 2020-2023 wybudowano prawie 64 km. Należy zauważyć, że informacje podały tylko 4 gminy, natomiast MZDW podał informacje zbiorczą dla całego okresu. Obserwowany wzrost daje podstawy by sądzić, że w latach kolejnych dróg dla rowerów będzie jeszcze więcej. Należy mieć ponadto na uwadze, iż inwestycje drogowe stanowią istotny element budżetów samorządów, jednak realizacja wielu z nich uzależniona jest od dostępności i możliwości pozyskania środków zewnętrznych, krajowych i europejskich. Można zatem śmiało stwierdzić, iż rozwój sieci dróg rowerowych mający na celu zmiany w mobilności miejskiej, poprawę poziomu i jakości życia społeczności lokalnych oraz ograniczenie zanieczyszczenia powietrza w miastach, poprzez rozwój czystych, bezpiecznych, spójnych, funkcjonalnych i efektywnych form transportu jest wysoce pożądanym społecznie i gospodarczo.

3.3.2. Liczba wybudowanych lub przebudowanych obiektów "parkuj i jedź" (szt.)

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
2	1	2	3	2	0	2	2

W latach 2020-2023 inwestycje w zakresie budowy parkingów „Parkuj i Jedź” wykazały gminy: Radzymin, Tłuszcz, Wołomin i Ząbki. Wybudowane obiekty zlokalizowane są przy węzłach kolejowych i drogowych, co jest istotne z punktu widzenia mieszkańców kontynuujących swoją podróż komunikacją zbiorową po przesiadce z transportu własnego, tj. samochód, rower.

Analizując poprzednie badane lata, liczba nowopowstałych obiektów „parkuj i jedź” kształtuje się na podobnym poziomie. Przedsięwzięcia przyczyniające się do rezygnacji z transportu samochodowego, zwłaszcza indywidualnego, pozwalają wzmacniać system transportu zbiorowego na terenie całego powiatu.

3.3.3. Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (km)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gminy	20,203	55,552	47,77	35,43	24,953	18,437	20,837	38,249
Powiat	30,6	27,05	29,77	31,63	8,244	13,923	11,711	4,203
MZDW		10,138	2,625	1,375	25,209			

Stale wzrastająca liczba mieszkańców powiatu jest czynnikiem bezpośrednio generującym rozwój infrastruktury, w tym drogowej, wod.-kan. oraz społecznej. Rozwój sieci drogowej, oraz dostosowanie dróg do intensywności ich użytkowania jest jednym z głównych elementów rozwoju obszaru, zarówno w kierunku gospodarczym, jak i osadniczym. Inwestycje drogowe to złożony proces projektowania i uzgadniania wszystkich aspektów inwestycji. Wiąże się to zatem z długim procesem inwestycyjnym. Pożądane jest, aby długość nowych/odnowionych dróg z roku na rok wzrastała, jednakże jest to trudne do osiągnięcia ze względu na różne czynniki warunkujące proces inwestycyjny, począwszy od uwarunkowań formalnych, dostępności środków finansowych po procesy projektowo-wykonawcze.

W tabeli poniżej przedstawiono całkowitą długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg na obszarze powiatu wołomińskiego w poszczególnych latach. Dane z MZDW podzielono równomiernie na 4 lata.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Całkowita długość w powiecie w km	55,872	87,671	80,165	68,435	39,499	38,662	38,850	48,754
Zmiana rok do roku		+56,91%	-8,56%	-14,63%	-42,28%	-2,12%	+0,49%	+25,49%

Otrzymane informacje wskazują na znaczny spadek długości przebudowanych lub zmodernizowanych dróg w powiecie, w 2020 r. jest to spadek o ponad 40%, i poziom ten utrzymał się w kolejnych latach. Dopiero rok 2023 przyniósł zmianę sytuacji i odnotowano 25 procentowy wzrost. Wskaźnik ten okazał się bardzo wrażliwy na sytuację związaną z pandemią i wynikłą z niej zmianą cen materiałów i kosztów pracy w gospodarce. Również agresja Rosji w Ukrainie wpłynęła na utrudnienia związane z realizacją inwestycji drogowych.

Kierunek rozwoju 4: Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa publicznego w powiecie wołomińskim

3.4.1. Liczba wprowadzonych do użycia elementów zintegrowanego systemu wczesnego ostrzeżenia (szt.)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gminy	8	111	17	0	10	15	10	10
Powiat	0	71	50	50	-	-	-	-

Bezpieczeństwo jest jednym z podstawowych czynników skłaniających do osiedlania się i podejmowania działalności na wybranym obszarze. Działania samorządów pokazują, że przykładają wielką wagę do bezpieczeństwa swoich mieszkańców. Największa ilość wprowadzonych elementów SWO była w 2017 roku, gdy zaczęto realizację ww. projektu. W 2018 r. nadal kontynuowano projekt, jednakże z mniejszą intensywnością. Dane z poprzednich okresów badawczych należy uznać za powielające się, gdyż projekt wprowadzania Systemu Wczesnego Ostrzeżenia realizowany był we współpracy Powiatu z Urzędem Wojewódzkim i Gminami, w związku z czym, liczba urządzeń podana przez Powiat została też wskazana przez Gminy. Natomiast w badanych latach 2020-2023, gdy Gminy Poświętne, Marki i Wołomin wykazują taki sam poziom elementów dla każdego roku, co także może wiązać się z wykazywaniem posiadanego stanu, a nie jego zmianą. Jednorazową zmianę wykazał Radzymin w 2021 r. Powiat nie wykazał nowych elementów SWO, utworzony dotychczas system spełnia swoje zadanie i nie ma potrzeby na jego rozszerzenie. Dzięki realizacji projektu, powiatowe służby kryzysowe mają bezpośredni kontakt ze służbami gminnymi, co znacząco wpływa na przepływ informacji oraz szybkość podejmowanych reakcji.

3.4.2. Pojemność obiektów małej retencji (m³)

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
13 000	13 550	750	750	15 500	15 502	15 500	25 712

Dane przedstawione przez gminę Marki, Tłuszcz i Ząbki, oraz Wydział Ochrony Środowiska Starostwa. Poświętne. Zbiornik wskazany przez Tłuszcz o pojemności 15 500 m³ podany jest dla czterech lat, zatem najpewniej mamy do czynienia z przedstawieniem stanu faktycznego, a nie zmianą na przestrzeni badanych lat. Obiekty małej retencji mają za zadanie racjonalną gospodarkę wodną i idącą za tym ochronę ludności przed zalewaniem ich mienia i upraw, oraz ochronę przed suszą w okresach charakteryzujących się niską sumą opadów. Trudna sytuacja hydrologiczna na obszarze powiatu oraz liczne podtopienia sezonowe, pozwalają wysnuć wniosek, iż obszar powiatu jest odpowiednim miejscem do budowy obiektów tego typu. Inwestycje te można powiązać z tworzeniem miejsc rekreacyjnych i atrakcyjnych turystycznie, związanych z utworzonymi zbiornikami wodnymi i terenami do nich przylegającymi.

3.4.3. Liczba projektów z zakresu prewencji zagrożeń (szt.)

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
285		540	398	73	185	295	404

Dane KPPSP, KPP, oraz powiatu i gmin. Liczba przedsięwzięć prewencyjnych znacząco załamała się w 2020 r., kiedy sytuacja związana z pandemią znacznie uniemożliwiła bezpośredni kontakt z mieszkańcami powiatu. W kolejnych latach badanego okresu, liczba podejmowanych działań prewencyjnych wzrasta i w 2023 r. przyjmuje poziom zbliżony do tego sprzed pandemii. Tak jak w poprzednich okresach badawczych, większość działań podejmowanych i realizowanych jest przez Policję. Są to przedsięwzięcia związane z pouczaniem, informowaniem, szkoleniem w zakresie zachowania w obliczu zagrożenia życia i bezpieczeństwa. Zakres i forma przekazu są dostosowane do wieku i typu odbiorców. Każda taka akcja utrwała i przypomina pozytywne reakcje i zachowania. Podejmowane tematy to m.in. bezpieczeństwo w ruchu drogowym dziecka oraz seniorów, zagrożenia w sieci, bezpieczne wakacje, odpowiedzialność prawna osób nieletnich za popełnione czyny karalne, oszustwa metodą na wnuczka, ocena stanu pojazdów autokarowych przy wyjazdach grupowych, akcje okolicznościowe związane ze zwiększonym przemieszczaniem się ludności, itp. Pożądane jest, aby działania w zakresie każdego podejmowanego tematu docierały do jak największej rzeszy mieszkańców, dlatego też są cyklicznie powtarzane.

Kierunek rozwoju 5: **Ochrona środowiska naturalnego**

3.5.1. Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (szt.)

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
2	18	3	9	66	92	51	60

Dane podane przez 5 gmin Kobyłkę, Poświętne, Radzymin, Wołomin, Zielonkę. Poświętne podało sumaryczną liczbę dla całego okresu badawczego – 13, Radzymin tylko za rok 2023. Strategia nie precyzuje jakie budynki należy objąć w ramach wskaźnika, czy również prywatne, ani też zakresu modernizacji. Gminy mają możliwość pozyskania środków na ten cel z różnych funduszy, jednak są one ograniczone oraz wymagają istotnego wkładu własnego właściciela nieruchomości, co skutkuje zmniejszeniem zainteresowania społeczeństwa uczestnictwem w tego typu programach. Koszty są czynnikiem, który odstrasza prywatnych inwestorów przed kompleksową termomodernizacją, robią ją zatem etapami, co przyczynia się do dłuższego okresu emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Istotna zmiana wartości wykazywanego wskaźnika najprawdopodobniej wskazuje na ujmowanie w raporcie budynków prywatnych. Może się to wiązać z programami realizowanym przez gminy, mającymi na celu wsparcie termomodernizacji budynków i wymianę źródeł ciepła. Pożądane jest dalsze wspieranie mieszkańców indywidualnych w zakresie zmniejszenia emisyjności budynków, gdyż bez programów pomocowych i wsparcia w procesie aplikacyjnym, wiele osób rezygnuje z realizacji tego typu inwestycji, gdyż znacznie przekraczają one możliwości finansowe osób zainteresowanych.

3.5.2. Roczne stężenie pyłu PM10 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
27,7	31,75	22,5	30,5	31,09	29,39	23,83	20,68

Mimo, że na terenie wszystkich gmin znajdują się mierniki jakości powietrza to jedynie sześć gmin podało dane do wskaźnika. Kobyłka podała dane w innej jednostce niż stosowana do mierzenia stężenia pyłu. Ząbki podały dane dla lat 2022-2023. Natomiast Dąbrówka tylko dla roku 2023. Powiat wołomiński od 2018 roku posiada 10 szt. mierników AIRLY, rozmieszczonych w gminach. Wskaźniki pokazują, że notowane stężenia pyłów osiągnęły w 2020 r. poziom wyższy niż w 2019 r., w kolejnych latach obserwowana jest tendencja spadkowa, aż do poziomu najniższego w całym okresie obowiązywania strategii 20,68 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Potwierdza to wzrost świadomości społecznej dotyczącej szkodliwości spalania w piecach wszystkiego oraz skuteczności programów wymiany źródeł ciepła na neutralne dla środowiska i jakości powietrza. Niezbędna jest kontynuacja promowania zachowań ekologicznych t.j. udział w programach niskiej emisji, wymiana źródeł ciepła oraz promowanie pozyskiwania energii w ramach OZE.

3.5.3. Ilość terenów przestrzeni publicznej poddanej rewitalizacji (ha)

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
50,1	58,4	51,51	18,125	2,79	5,21	1,16	5,02

Rewitalizacja obszarów – to proces przywracania funkcji użytkowych terenom zdegradowanym, przemysłowym, zaniedbanym, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji w oparciu o plany gminne. Pożądane jest, aby we wszystkich gminach powiatu, które przyjęły programy rewitalizacji proces ten postępował i objął wszystkie wskazane obszary. Rewitalizacja to nie tylko ładniejsze miasta czy tereny, ale przede wszystkim lepsza jakość życia mieszkańców.

W badanym okresie wskaźnik przyjmuje znacznie niższy poziom niż w latach poprzednich. Może to wskazywać, że do roku 2020 objęto rewitalizacją znaczną przestrzeń wskazaną w przyjętych gminnych planach rewitalizacji. W latach 2020-2023, gdy obszary wykazane przez gminy są istotnie mniejsze, może to oznaczać, iż niewiele już zostało gminom do rewitalizowania, lub też gminy, w poprzednich okresach badawczych stosowały inny sposób naliczania danych i podawały je w sposób sumaryczny.

Cel strategiczny 4: TWORZENIE WARUNKÓW DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU FUNKCJI TURYSTYCZNEJ POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO

Kierunek rozwoju 1: **Wspieranie rozwoju turystyki w oparciu o dziedzictwo historyczne i kulturowe**

4.1.1. Liczba obiektów kulturowych, historycznych i zabytkowych objętych wsparciem (szt.)

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
6	14	17	21	8	2	1	8

Wskaźnik nie precyzuje jakiego typu wsparcie powinno być badane, jednakże jego wzrost jest zjawiskiem wysoce pożądanym i gdyż świadczy o rosnącym zainteresowaniu samorządów rozwojem turystyki poprzez poszerzanie oferty lokalnej, a także wzrost jakości świadczonych usług w tym zakresie. Może to być wsparcie poprzez dotację, pozyskanie dofinansowania zewnętrznego, itp. W badanym okresie można zaobserwować, znaczne zmniejszenie liczby wspieranych obiektów. Może to wiązać się z cyklicznością wsparcia udzielanego co jakiś czas, lub jednorazowych doraźnych działaniach w razie potrzeby, a także z faktu, iż wsparcie długofalowe jest ujmowane we wskaźniku tylko w pierwszym roku funkcjonowania. W poprzednich okresach badawczych wskaźnik wykazywał cykliczny wzrost, jednak od 2020 r. widoczna jest znaczna ujemna zmiana jego wartości, co odzwierciedla zawirowania wynikające z sytuacji geopolitycznej. W roku 2021 osiągnął on poziom 2 i następnie w 2022 1 obiekt objęty wsparciem. W 2023 r. można zaobserwować powrót wskaźnika do poziomu z 2020 r. kiedy wsparcie ze strony samorządów było wpisane w budżety przyjęte przed wybuchem pandemii. Jest to pozytywna tendencja, która realizuje zapisy misji powiatu zawarte w Strategii. Pożądanym jest dalszy wzrost wskaźnika w kolejnych latach.

4.1.2. Liczba osób korzystających z noclegów na terenie powiatu (szt.)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób	52 885	62 267	69 931	70 880	41 639	48 256	79 022	80 965
Liczba udzielonych noclegów	88 514	98 225	108 959	114 757	73 632	78 611	136 159	138 733
Osobonoclegi	1,67	1,57	1,55	1,61	1,76	1,63	1,72	1,71

Gminy nie gromadzą danych w tym zakresie, dlatego też aby porównywalnie określić rzeczywistą skalę zjawiska dla całego powiatu, wskaźnik określono w oparciu o dane Banku Danych Lokalnych (BDL). Dla pełnego obrazu sytuacji jest on badany dwutorowo, z jednej strony poprzez liczbę osób, które skorzystały z noclegów, z drugiej poprzez liczbę osobonoclegów, czyli ile noclegów wykupił turysta przebywający na obszarze powiatu.

Analiza ta pokazuje, iż poza latami 2020 i 2021 naznaczonymi pandemią i powiązanimi z nią ograniczeniami i zamknięciami, dotkliwymi szczególnie dla branży usługowej, liczba osób

Cel strategiczny 4:
 TWORZENIE WARUNKÓW DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU FUNKCJI TURYSTYCZNEJ
 POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO

korzystających z noclegów na terenie powiatu wzrasta. Ponad 80 tys. turystów w 2023 roku, którzy wykupili przynajmniej jeden nocleg oznacza wzrost o blisko 28 tys. osób czyli o około 53% względem roku 2016. Nieznaczny wzrost można zaobserwować w kategorii liczby wykupionych noclegów z 1,67 w 2016 do 1,71 w 2023 r. Wiąże się to z charakterem ruchu turystycznego na obszarze powiatu cechującego się pobytami krótkimi, weekendowymi, okolicznościowymi oraz biznesowymi. Wskaźnik ten wykazuje wahania, jednakże nie są one drastycznie odmienne w kolejnych latach, przez co można przyjąć, że w kolejnych latach także będzie oscylował na poziomie zbliżonym do 1,7 osobonoclegów. Rozwijająca się baza noclegowa w lipcu 2023 r. obejmowała 1 115 miejsc noclegowych, to prawie 6% więcej niż w roku 2020 (dane za BDL). Pozwala to sądzić, że ta dziedzina usług ma jeszcze szerokie możliwości rozwoju, jednakże wymaga dobrze rozwiniętej infrastruktury drogowej oraz okolicyturystycznej, aby obszar powiatu był postrzegany jako przyjazne turyście, atrakcyjne miejsce na pobyt dłuższy niż jeden-dwa dni. Wyraźnie widać, iż zapaść w liczbie turystów związana z pandemią, skończyła się wraz z cofnięciem obostrzeń.

W tabeli poniżej przedstawiony został wzrost liczby osób korzystających z noclegów na terenie powiatu, w ujęciu rok do roku.

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
52 885	+17,74%	+12,3%	+1,33%	-58,75%	+15,89%	+63,76%	+2,46%

4.1.3. Liczba turystów zagranicznych korzystających z noclegów na terenie powiatu (szt.)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób	5 716	7 694	8 955	9 430	2 930	2 592	10 387	9 943
Liczba udzielonych noclegów	8 445	11 001	13 669	16 138	6 212	5 611	18 094	18 219
Osobonoclegi	1,48	1,43	1,52	1,71	2,12	2,16	1,74	1,83

Gminy nie gromadzą danych w tym zakresie, dlatego też, aby precyzyjnie i porównywalnie określić skalę zjawiska dla całego powiatu, wskaźnik określono w oparciu o dane Banku Danych Lokalnych (BDL). Dla pełnego obrazu sytuacji powinno się postrzegać go dwutorowo, z jednej strony poprzez liczbę osób z zagranicy, które skorzystały z noclegów, z drugiej poprzez liczbę osobonoclegów, czyli ile noclegów wykupił ten turysta podczas swojego pobytu na obszarze powiatu.

Tak jak w przypadku wskaźnika **Liczba osób korzystających z noclegów na terenie powiatu (szt.)** widać, że liczba osób z zagranicy korzystających z noclegów na terenie powiatu, oraz noclegów wykupionych przez poszczególnego turystę wzrasta. W osobnych kategoriach należy analizować lata pandemii 2020 i 2021, gdzie widać wyraźny spadek turystów zagranicznych, jednak ich pobyt był znacznie dłuższy do przeciętnego pobytu turysty i przekraczał dwa dni. Porównując dane z lat 2022 i 2023 z latami 2016-2019 można sądzić, iż powiat wołomiński dla turystów zagranicznych jest miejscem atrakcyjnym pod względem turystycznym czy rekreacyjnym. Z roku na rok ich liczba sukcesywnie wzrasta, co jest dobrym wyznacznikiem do kształtowania kierunków rozwoju oferty turystycznej.

Cel strategiczny 4:
 TWORZENIE WARUNKÓW DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU FUNKCJI TURYSTYCZNEJ
 POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO

W tabeli poniżej przedstawiony został wzrost liczby turystów zagranicznych korzystających z noclegów na terenie powiatu, w podziale na lata.

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
5 716	+34,60%	+16,39%	+5,30%	-68,93%	-11,54%	+400,73%	-4,27%

4.1.4. Liczba przedsięwzięć dotyczących informacji i promocji turystycznej w regionie (szt.)

Dane wyliczone w oparciu o informacje podane przez 5 gmin: Dąbrówkę, Radzymin, Wołomin, Ząbki i Zielonkę, Pałac w Chrzęsnem, wydziały starostwa powiatowego oraz Powiatowe Centrum Kultury Fabryczka.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Razem w tym:	66	75	482	379	169	163	287	379
Nadleśnictwo Drewnica			256	150	34	32	232	253
Radzymin			26	28	48	29	33	39
PCK Fabryczka			116	113	59	64	67	28

W badanym okresie Nadleśnictwo Drewnica, Fabryczka oraz gmina Radzymin podjęły najwięcej działań promujących obszar powiatu. Były to m.in. wystawy, koncerty i widowiska, działania promocyjne, edukacyjne, czy o charakterze etnograficznym. Są to przedsięwzięcia o małej lokalnej skali, jak i przedsięwzięcia docierające do szerokiego grona odbiorców w skali ponadlokalnej. Można zauważyć, że niezależnie od sytuacji geopolitycznej, podejmowane są intensywne działania mające na celu prezentację atrakcyjnych aspektów naszej małej ojczyzny. Strategia nie precyzuje jakiego typu przedsięwzięcia obejmuje wskaźnik, jednakże jego zmiany na przestrzeni wszystkich badanych lat, świadczy o dbałości w zakresie promocji i informacji o naszych lokalnych atrakcjach, często stanowiących unikatowe dobro w regionie czy województwie. Pożądanym jest jego dalszy wzrost, oraz rozwój w kierunku kompleksowości, aby równoległe z działaniami poszczególnych gmin, toczyły się działania powiatowe na szerszą skalę, jak m.in. wyjazdy na targi turystyczne, promowanie portalu turystycznego www.wyprawaznaturaikultura.com.pl itp.

Kierunek rozwoju 2: **Rozwój i poprawa stanu infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej**

4.2.1. Długość odnowionych/oznakowanych szlaków turystycznych (km)

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
72,7	71,7	0	0	0	0	1	0

W poprzednich okresach badawczych w latach 2016-2017 odnowiono/oznakowano ponad 140 km szlaków. W badanym okresie jedynie Gmina Wołomin wskazała iż, odnowiono/oznakowano 1 km szlaku turystycznego w 2022 r. Brak działań w tym zakresie może wiązać się ze stanem faktycznym

szlaków, który nie wymaga tego typu działań. Może też wiązać się z ograniczonymi możliwościami pozyskiwania nowych środków zewnętrznych na przedsięwzięcia o charakterze turystycznym. Niemniej jednak pożądanym jest zrównoważony rozwój sieci szlaków turystycznych oraz utrzymanie oznakowani w dobrym stanie, aby uniknąć białych plam na mapie powiatu w tym zakresie, a przede wszystkim udostępnić obszar powiatu turystom rowerowym i pieszym. PTTK w 2023 r. odnowiło oznakowanie szlaku bitew warszawskich na przebiegu PKP Gocławek – Radzymin o długości 37,6 km.

4.2.2. Ilość nowo powstałych obiektów turystycznych (szt.)

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	4	7	13	1	1	1	3

Informacje o nowopowstałych obiektach turystycznych w badanym okresie podała gmina Radzymin i Wydział Ochrony Środowiska starostwa powiatowego.

Porównując badany okres do lat poprzednich można zaobserwować znaczący spadek tempa i dynamiki powstawania nowych obiektów turystycznych. Strategia nie wymienia jakie obiekty obejmujemy badaniem. Kategoria ta mieści zarówno obiekty noclegowe, obiekty usługowe powiązane z turystyką, transportem, informacją oraz takie jak tablice informacyjne turystyczne, obiekty rekreacji i wypoczynku stanowiące cel turystyczny. Mogą to być zarówno tablice turystyczne, wiaty dla turystów, jak również mural czy odrestaurowany zabytek. Zastój w tej dziedzinie widoczny w okresie objętym badaniem można wiązać ze zmniejszoną aktywnością samorządów i instytucji z terenu powiatu w zakresie rozwoju turystyki w okresie pandemii, kiedy większy nacisk kładziono na zabezpieczenie potrzeb związanych z zachowaniem zdrowia lub powrotem do niego. Ponadto miernik nie obejmuje w żaden sposób podmiotów prywatnych, które w zakresie kształtowania tej sfery aktywności społecznej pełnią istotną rolę.

4.2.3. Długość nowo powstałych szlaków turystycznych (km)

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	0,826	2,4	0	0	0	50,5	0

W badanym okresie na terenie powiatu wołomińskiego przybyło 50,5 km nowych szlaków turystycznych. 38 km przygotowano na terenie gminy Radzymin, a 12,5 km na terenie gminy Wołomin. Oba utworzono w 2022 r. Radzyński szlak to szlak turystyki pieszej prowadzący od granicy gminy z Markami w pobliżu Nadmy, aż do linii j. Zegrzyńskiego. W Wołominie jest to ścieżka pieszo-rowerowa prowadząca od ulicy Zielonej w Wołominie przez Leśniakowiznę, tereny leśne i Ossów, z powrotem do ulicy Zielonej. Nowe szlaki wskazują na potrzebę bezpiecznego przemieszczania się w celach rekreacyjnych i udostępniania dobrze zaplanowanej i przygotowanej infrastruktury turystycznej. Użytkowanie wytyczonych szlaków zmniejsza ryzyko zagubienia się, a przygotowane trasy kształtują kanały ruchu turystyki rowerowej na terenie powiatu.

4.2.4. Ilość zagospodarowanych obszarów atrakcyjnych pod względem turystycznym i rekreacyjnym (ha)

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1,36	2,89	2,17	10,80	1,03	2,74	1,16	5,86

Wskaźnik, wykazany przez gminy Klembów, Kobyłkę, Radzymin i Wołomin, oraz DPS w Zielonce. W porównaniu do poprzednich okresów badawczych, wskaźnik ten wykazuje wartości mniejsze niż w 2019 r. Można dostrzec wahania wzrost-spadek ze znacznym pikiem ponad obserwowany poziom co 4 lata. W 2019 r. największy przygotowany obszar wykazała gmina Klembów, w 2023 r. jest to gmina Radzymin. W obliczu stale rosnącej liczby mieszkańców powiatu istnieje duża potrzeba rozwoju i zwiększania powierzchni atrakcyjnej turystycznie i rekreacyjnie. Turystyka aktywna i rekreacja są tak szerokimi pojęciami, że niemal każde przedsięwzięcie urozmaicenia i zagospodarowania obszarów mające na celu udostępnienie ich społeczności, przyczynia się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej gminy i powiatu. Pożądanym jest zwiększanie tych obszarów, aby mieszkańcy powiatu mając szeroką i atrakcyjną ofertę na miejscu, nie kierowali się do gmin i miast ościennych w celu spędzenia wolnego czasu.

Kierunek rozwoju 3: Zagospodarowanie potencjału przyrodniczego dla rozwoju turystyki

4.3.1. Liczba ścieżek edukacyjnych (szt.)

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	3	9	7	2	2	4	5

W badanym okresie wybudowano i oddano do użytku mieszkańcom i turystom ścieżki edukacyjne w Dąbrówce, Poświętnem, Wołominie, Ząbkach i Zielonce. Ponadto dwie ścieżki zostały przygotowane przez Wydział Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego w Wołominie. Wskaźnik ten obrazuje trend potrzeby powrotu do natury i kontaktu z otaczającą nas przyrodą, oraz zainteresowanie lokalną historią i kulturą. Budowa ścieżek jest odpowiedzią na potrzebę edukacji w zakresie dziedzictwa historyczno-kulturowego, przybliżania cech ekosystemów oraz prawidłowych zachowań podczas pobytu na łonie przyrody. Porównując badany okres z latami poprzednimi, liczba nowych ścieżek edukacyjnych jest widocznie mniejsza. Może wynikać to z nasycenia obszaru infrastrukturą w tym zakresie i brakiem nowych miejsc, gdzie przygotowanie ścieżki edukacyjnej byłoby zasadne. Czynnikiem mającym wpływ na mniejszą dynamikę budowy ścieżek edukacyjnych może być także ograniczony zakres dostępu do środków zewnętrznych, związanych z opóźnionym uruchomieniem nowej perspektywy finansowania środkami UE.

Mając dane za lata objęte badaniem, wiadomo o 33 nowych ścieżkach edukacyjnych. Niestety brakuje tu odniesienia do infrastruktury o tym charakterze wybudowanej przed rokiem 2016. Powoduje to dużą trudność interpretacji posiadanych danych, gdyż nie znamy poziomu bazowego. Czy te 33 szt. to dużo czy mało na przestrzeni 8 lat dla całego powiatu, czy tempo powstawania nowych ścieżek jest porównywalne, czy może mniejsze lub większe.

4.3.2. Liczba gospodarstw rolnych zajmujących się produkcją ekologiczną (szt.)

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	1	1	1	6	6	6	6

W badanym okresie tylko Jadów wykazał obecność przedsiębiorstw ekologicznych na swoim obszarze. Liczba 6 szt. wskazana w każdym roku nie musi oznaczać, że corocznie przybywało podmiotów o tym charakterze, tylko, że najprawdopodobniej tyle ich działało w poszczególnych latach badanego okresu. Można zaobserwować wzrost z 3 do 6 sztuk pomiędzy okresami badawczymi, co oznacza, iż liczba gospodarstw rolnych zajmujących się produkcją ekologiczną wzrosła. Niestety żadna gmina, ani powiat nie prowadzi ewidencji lub rejestrów podmiotów zajmujących się produkcją ekologiczną. Brak szerszych danych nie oznacza jednak, że takie gospodarstwa na terenie powiatu się nie znajdują.

4.3.3. Długość zagospodarowanych cieków wodnych na organizację rekreacji wodnej (km)

W raporcie obejmującym lata 2018-2019 jedyny obszar z zagospodarowanymi ciekami wodnymi został wykazany przez Gminę Poświętne. W roku 2017 wartości przedstawiła gmina Jadów, co oznacza, iż zagospodarowane zostały tereny rzeki Liwiec. Jednym z głównych proponowanych rodzajów turystyki wodnej jest turystyka kajakowa, jeszcze unikatowa na obszarze powiatu. W badanym okresie żadna z gmin nie wskazała na działania mające stworzyć warunki do uprawiania rekreacji wodnej. Walory Liwca i Rządzy skłaniają do wykorzystania obu rzek jako jednego z filarów rozwoju turystyki aktywnej. Niestety uwarunkowania hydrologiczne, susza w okresie wiosenno-letnim, czasowe wezbrania wód powodują, że jest to działalność obciążona dużym ryzykiem niepewności.

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
0	15	0,3	0,3	0	0	0	0

Brak zagospodarowania turystycznego pozostałych rzek na obszarze powiatu wynika w dużej mierze z sytuacji prawnej terenów nadrzecznych, oraz objęcia części tych terenów ochroną w ramach sieci Natura 2000. Brak inwestycji prywatnych, jak i samorządowych na tych terenach wynika z wysokiego poziomu ryzyka związanego z niekorzystną sytuacją hydrologiczną obszaru. Rzeki nie mają stałego poziomu umożliwiającego prowadzenie określonej działalności. Notowane są znaczne wahania poziomów wód z suszą w okresie wiosenno-letnim, z okresowymi przybrzaniemiami, oraz wyższym stanem w okresie jesienno-zimowym, co także nie jest regułą dla dorzeczy Liwca i Rządzy. Stopień niepewności dla tej dziedziny działalności może zmienić budowa zbiorników retencyjnych, które przy odpowiednio rozbudowanej infrastrukturze rekreacyjnej i turystycznej mogą stać się ciekawą atrakcją na obszarze powiatu zapewniającą stałą ofertę aktywnego wypoczynku przez dużą część roku.

Spółki wodne

Zawarte w raporcie informacje dotyczące spółek wodnych są elementem dodatkowym, niewymienionym jako jednostki realizujące, ale funkcjonują na obszarze powiatu i mają wpływ na niektóre kierunki rozwoju.

Celem spółki wodnej jest poprawa funkcjonowania gospodarki wodnej na danym terenie, w tym utrzymanie urządzeń melioracji wodnych i udzielanie pomocy członkom w sprawach związanych z melioracjami i gospodarką wodną. Prawidłowe funkcjonowanie urządzeń wodnych wpływa w dużej mierze na stan dróg, z których korzystają wszyscy oraz jakość wód powierzchniowych i podziemnych (ujęcia wód). Udrożnione rowy i kanały przyczyniają się do obniżenia poziomu wód podskórnych, co jest niezwykle istotne zarówno dla obiektów budowlanych, jak i dla upraw rolnych oraz leśnych. Prawidłowe funkcjonowanie systemu odprowadzania wód opadowych zapobiega tworzeniu się zastoisk wodnych, będących źródłem występującej w ostatnich latach przyduszy. Wymóg zapewnienia należytej gospodarki wodnej jest także obowiązkowy dla gruntów objętych dopłatami unijnymi. W zestawieniu przedstawiono zakres prac wykonanych przy wykorzystaniu dotacji z budżetu Powiatu Wołomińskiego.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba zarejestrowanych spółek	13	14	14	14	15	15
Kwota udzielonych dotacji z budżetu Powiatu Wołomińskiego (zł)	229 999,75	219 988,00	219 999,99	229 988,40	265 000,00	201 500,00
Długość wykonserwowanych rowów (m.b.)	15 315,00	12 258,24	11 720,00	13 060,00	9 840,00	7 625,00
Ilość wyremontowanych przepustów [szt.] i drenaży [m]	26 szt. 200 m	23 szt.	27 szt.	13 szt.	13 szt. 245 m	3 szt. 245 m

Na terenie powiatu na koniec 2023 r. zarejestrowanych było 15 spółek wodnych, 5 z nich nie złożyło wniosku o dofinansowanie działań w roku 2023 r. Łączna kwota wniosków o udzielenie dotacji z budżetu Powiatu Wołomińskiego na dofinansowanie przedsięwzięć realizowanych przez spółki wodne w 2023 r., złożonych przez spółki wyniosła 355 000,00 zł. Zgodnie z uchwałą w sprawie przyjęcia budżetu Powiatu Wołomińskiego na 2023 r., kwota przeznaczona na dotacje dla spółek wodnych wyniosła 256 500 zł. Z puli tej wykorzystano 201 500,00 zł, w efekcie czego konserwacji poddano 7 625,00 m.b. rowów oraz wyremontowano 3 przepusty i udrożniono 245 m.b. drenaży.

Porównanie z latami poprzednimi ujęto w powyższej tabeli, dzięki czemu można zaobserwować spadek liczby remontowanych przepustów, a także długości konserwowanych rowów. Może to świadczyć o tym, iż spółki spełniają swoją rolę, wychwytyją w terenie obiekty wymagające naprawy i konserwacji, doprowadzając terenowe urządzenia melioracyjne do sprawności i utrzymania ciągłości działania systemu odwadniającego na obszarze całego powiatu.